

Kristiansand
kommune

ØKONOMIREGLEMENT FOR KRISTIANSAND KOMMUNE

Vedtatt i bystyret 11. oktober 2023

Kapittel 1 Reglementets virkeområde

1-1 Formålet med reglementet

Reglementet skal ivareta kommunelovens grunnleggende krav til økonomiforvaltningen, og bidra til at kommunen forvalter økonomien slik at den økonomiske handlefriheten blir ivaretatt over tid.

Kristiansand kommune skal utarbeide samordnede og realistiske planer for egen virksomhet og økonomi og for lokalsamfunnets utvikling, jf. kommuneloven § 14-1 andre ledd.

Reglementet dekker kommunens totale økonomiforvaltning, og gjelder til bystyret vedtar nytt reglement. Reglementet skal vedtas minst én gang i hver bystyreperiode.

Reglementet er utarbeidet i henhold til bestemmelsene i kommuneloven § 14-2 bokstav d).

Reglementet utfyller bestemmelser gitt i Finansreglement for Kristiansand kommune, utarbeidet i henhold til bestemmelsene i kommuneloven § 14-2 bokstav e).

1-2 Generelle rammer for kommunens økonomiforvaltning

Kristiansand kommune skal forvalte sin økonomi på en forsvarlig og effektiv måte, og på den måten legge til rette for en best mulig utnyttelse av kommunens samlede ressurser. De folkevalgte skal sikres pålitelig og tilstrekkelig styringsinformasjon som grunnlag for sine beslutningsprosesser.

Kristiansand kommune har nulltoleranse for korrupsjon og økonomiske misligheter. Dette er nærmere omtalt i kommunens etiske retningslinjer for [politikere](#) og [ansatte](#). Innbyggerne skal være trygg på at kommunen ivaretar fellesskapets beste og pålitelig forvaltning av kommunens ressurser.

1-3 Overordnede prinsipper

- Økonomisk handlefrihet skal sikres gjennom effektiv ressursbruk og god økonomistyring.
- Kommunens innbyggere skal gis et så godt tjenestetilbud som mulig innenfor de økonomiske rammene.
- Kommunen skal jobbe målrettet for å oppfylle vedtatte mål og handlingsregler innenfor drift, investering, lånegjeld og fondsoppbygging.
- Helhetlig virksomhetsstyring og god internkontroll skal sikre risikoreduksjon, systematisk læring og kontinuerlig forbedring.
- Kristiansand kommune skal skape bevissthet, holdninger, kunnskap og adferd som gjør at regelverk og rutiner blir etterlevd.

Kapittel 2 Budsjett og budsjettfullmakter

2-1 Økonomiplanen – rammer, mål og strategier

Økonomiplanen utgjør kommuneplanens handlingsdel etter plan- og bygningsloven § 11-1 fjerde ledd, økonomiplanen etter kommunelovens § 14-2, og årsbudsjett i samme dokument.

Økonomiplanen viser prioriteringer og tiltak for å nå de langsiktige retningsmålene i samfunnsdelens satsingsområder, og rulleres årlig. Dette skjer gjennom prioritering av ressurser og periodemål (mål i fireårsperioden) som er knyttet opp til retningsmålene (slik vil vi ha det) og strategiene (slik gjør vi det) i kommuneplanen.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistisk, fullstendig og oversiktlig. Utviklingen i kommunens økonomi og utviklingen i gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser skal framgå av økonomiplanen. Økonomiplanen vedtas av bystyret på kommunalsjefnivå.

Kommunen skal jobbe målrettet for å oppfylle vedtatte mål og handlingsregler for drift, investeringer, lånegjeld og fondsbygging.

Det kan oppstå behov for å foreta budsjettendringer i løpet av budsjettåret. Bystyret kan vedta budsjettendringer selv, og delegere myndighet til formannskap, hovedutvalg og kommunedirektør.

Det skal vedtas konkrete måltall for:

- Korrigert netto driftsresultat i prosent av samlede driftsinntekter
- Sentralt disposisjonsfond i prosent av samlede driftsinntekter

Det skal vedtas konkrete handlingsregler for:

- Gjeldsgrad (netto lånegjeld i nominelle NOK)
- Netto premieavvik (til avsetning til fond for dekning av premieavvik)
- Prisjustering av energiverksfondet
- Anvendelse av utbytteinntekter

2-2 Budsjettfullmakter

Bystyrets budsjettfullmakt

Bystyret har myndighet til å vedta økonomiplan og årsbudsjett, som skal utarbeides i samsvar med bestemmelsene i kommuneloven § 14-4 med tilhørende forskrifter.

Økonomiplanen og årsbudsjettet skal deles inn i en driftsdel og en investeringsdel.

Kun bystyret har myndighet til:

- å vedta samt endre budsjetttrammer for områdene.
- å endre inntektssammenhengen og totalinvesteringsnivået i investeringsbudsjettet.
- å etablere eller nedlegge tjenestetilbud.

Formannskapet og hovedutvalgenes budsjettfullmakt

Generelle bestemmelser

Budsjettfullmakten gjelder så lenge vedtatte økonomiske rammer og mål i økonomiplanen for området overholdes. Budsjettendringer innarbeides i budsjettet av kommunedirektøren i henhold til politiske vedtak som foreligger gjennom året. Kommunedirektøren skal rapportere tertialvise rapporter til formannskapet og bystyret. Tertialrapportene rapporteres til bystyret og skal vise i hvilken grad budsjettvedtaket realiseres. I henhold til kommunelovens §14-5 om årsbudsjettets bindende virkning er kommunedirektøren pliktig til å fremme forslag om budsjettendringer dersom det skjer endringer i grunnlaget for budsjettet. Endret aktivitetsnivå skal først og fremst vurderes i økonomiplansammenheng da det langsiktige beslutningsgrunnlaget er langt bedre.

I tertialrapportene foretas en gjennomgang av hele budsjettet. Tertialrapportene inneholder både driftsregnskapet og investeringsregnskapet, samt mål bl.a. innenfor arbeidsgiversiden. Områderapporter og andre overordnede forhold, danner grunnlaget for den samlede vurderingen.

Ordførerens anvisningsmyndighet

Generelle bestemmelser

Ordfører har anvisningsmyndighet for kommunedirektøren selv, og i de tilfeller kommunedirektøren er inhabil.

Kommunedirektøren budsjettfullmakt

Generelle bestemmelser

Delegeringsadgangen gjelder så lenge vedtatt økonomiplanen følges opp. Fullmakten gjelder kun i saker som ikke er av prinsipiell betydning.

Kommunedirektøren kan videredelegere fullmakten til direktørene innen deres respektive områder. Direktørene kan videredelegere fullmaktene til underordnede i sin organisasjon.

2-3 Endringer i vedtatt driftsbudsjett – budsjettjusteringer

Delegering til formannskap og hovedutvalg

Driftsbudsjettet

Hovedutvalgene kan vedta budsjettendringer innenfor eget område.

Formannskapet gis fullmakt til å disponere bevilgningen «til formannskapets disposisjon» på tvers av områder.

Delegering til kommunedirektøren

Driftsbudsjettet

Kommunedirektøren kan foreta administrative budsjettendringer innenfor kommunalsjefområde. Dette gjelder ikke bruk av disposisjonsfond og bundne fond. Budsjettendringer på tvers av kommunalsjefområder og bruk av disposisjonsfond og bundne fond må vedtas av bystyret.

2-4 Endringer i vedtatt investeringsbudsjett – pågående prosjekter

Delegering til formannskap og hovedutvalg

Investeringsbudsjettet

Dersom et prosjekt får en besparelse får hovedutvalget fullmakt til å omdisponere besparelsen til andre prosjekter i området som har overskredet budsjettet. Meningen er å gi hovedutvalget anledning til å foreta budsjettreguleringer i saker av mindre omfang uten bystyrebehandling. Grensen for slike omdisponeringer settes til 1 mill. kr pr. prosjekt. Med besparelse menes her mindre utgifter.

Hovedutvalget har videre myndighet til å øke bevilgninger i investeringsbudsjettet ved overføring fra driftsbudsjettet. Slik overføring kan ikke skje dersom området har underskudd på driften eller antas å få underskudd på årets drift.

Disposisjonsfond kan ikke direkte benyttes til finansiering i investeringsbudsjettet uten vedtak i bystyret.

Delegering til kommunedirektøren

Investeringsbudsjett

Kommunedirektøren kan overføre fra driftsbudsjettet inntil 500 000 kr pr. prosjekt for å finansiere nye bevilgninger ev. justere vedtatte bevilgninger i investeringsbudsjettet. Slik overføring kan ikke skje dersom aktuelt område har underskudd på driften eller antas å få underskudd på årets drift. Samme grense gjelder for administrativ justering mellom prosjekter. Strykningsbestemmelsene i budsjettforskriftens §§ 4-2 og 4-3 kan medføre at vedtatte overføringer fra drift til investering likevel må strykes.

Disposisjonsfond kan ikke direkte benyttes til finansiering i investeringsbudsjettet/-regnskapet uten vedtak i bystyret.

I forbindelse med årsoppgjøret, gis kommunedirektøren fullmakt til å foreta budsjettreguleringer i investeringsbudsjettet vedr. arbeidsplanene. Ubrukte bevilgninger overføres det påfølgende år, mens eventuelle overskridelser reduserer bevilgningene det påfølgende år.

2-5 Budsjettfullmakt og anvisningsmyndighet

Med «budsjettfullmakt» menes fullmakt til å disponere de bevilgninger som er ført opp i kommunes årsbudsjett. Med «anvisningsmyndighet» menes fullmakt til å anwise et beløp til utbetaling; dvs. å gå god for at en disposisjon som belaster kommunens budsjett er innenfor disponibel ramme.

Kommunedirektøren har fullmakt til å disponere og fordele vedtatt rammebevilgning for hvert av kommunalsjefområdene i driftsbudsjettet til virksomheter og formål innen dette kommunalsjefområdet. Dette gjelder så langt bystyret, formannskapet og hovedutvalg ikke har besluttet noe annet.

Kommunedirektøren har anvisningsfullmakt for alle formål og alle områder, unntatt formannskapets disposisjonskonto.

Kommunedirektøren kan kun videredelegere sin budsjettfullmakt og anvisningsfullmakt.

Kommunedirektøren skal utarbeide eget anvisningsreglement.

2-6 Beslutninger som gjelder fast eiendom

Kjøp og salg av eiendommer innenfor vedtatte budsjetttrammer og gjennomføring av strategiske eiendomskjøp kan gjøres av kommunedirektøren opp til 20 mill. kr og formannskapet opp til 40 mill. kr. Det vises til gjeldende investeringsinstruks.

Kapittel 3 Økonomirapportering

3-1 Periode rapportering

Kommunedirektøren skal jevnlig rapportere til bystyret om utviklingen i inntekter og utgifter, sammenholdt med årsbudsjettet. Hvis utviklingen tilsier vesentlige avvik, skal kommunedirektøren foreslå endringer i årsbudsjettet, jf. kommuneloven § 14-5 tredje ledd.

Kommunedirektøren rapporterer på økonomi til bystyret tre ganger i året; 1. tertialrapport, 2. tertialrapport og årsrapport. Det skal rapporteres både på driftsbudsjettet og investeringsbudsjettet.

I tertialrapportene rapporteres det på følgende på drift:

- forventet årsprognose
- årsaker til eventuelle budsjettavvik
- beskrivelse av eventuelle tiltak for å komme i balanse ved årets slutt
- bruk av bundne fond og disposisjonsfond
- prognose for disposisjonsfond ved årets slutt

I de tilfeller der det er vesentlige avvik, skal det fremmes forslag om korrigerende tiltak og konsekvenser av disse.

Administrativ økonomirapportering besluttes av kommunedirektøren.

3-2 Fagsystemer for regnskap, budsjett og økonomistyring

Kommunedirektørens ansvar for løpende rapportering innebærer at administrasjonen skal ha kontroll på:

- eksisterende og mulige budsjettoverskridelser, og årsaken til disse
- merinntekter og mindreforbruk som vil innebære en innsparing i forhold til budsjett
- eventuelle feilbudsjetteringer mellom drifts- og investeringsbudsjett
- eventuelle feilføringer i regnskapet
- andre forhold som avviker fra budsjettforutsetningene

Kommunens fagsystemer for regnskap, budsjett og økonomistyring skal ha hensiktsmessig funksjonalitet. Det må være lagt til rette for at virksomheter, kommunalsjefsområdet økonomistyring og administrativ ledelse til enhver tid kan følge utviklingen i regnskap mot budsjett, slik at eventuelle avvik oppdages så tidlig som mulig og korrigerende tiltak iverksettes så raskt som mulig.

3-3 Nasjonal rapportering

Kommunens regnskap skal rapporteres til SSB hvert kvartal. Vedtatt økonomiplan og årsregnskap skal sendes til Statsforvalteren i henhold til enhver tid gjeldende regelverk.

Kapittel 4 Årsregnskap og årsrapport (årsberetning)

4-1 Årsregnskap og bokføring

Kommunen skal utarbeide følgende årsregnskap, jf. [kommuneloven § 14-6](#):

- a) regnskap for kommunekassen
- b) regnskap for hvert kommunalt foretak
- c) regnskap for annen virksomhet som er en del av kommunen som rettssubjekt, og som skal ha eget regnskap i henhold til lov og forskrift
- d) samlet regnskap for kommunen som juridisk enhet

Årsregnskapet skal utarbeides i samsvar med bestemmelser gitt i forskrift for økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv, vedtatt av Kommunal – og moderniseringsdepartementet 07.06.2019, med senere endringer. [Forskrift for økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner](#).

Årsregnskapet skal bestå av et driftsregnskap og et investeringsregnskap. Driftsregnskapet og investeringsregnskapet skal deles inn og stilles opp på samme måte som årsbudsjettet. Det er regnskapsreglene som avgjør hvorvidt inntekter og utgifter føres i drifts- eller investeringsregnskapet. Årsregnskapene skal også bestå av balanseregnskap og noteopplysninger.

Dersom årsregnskapet viser et regnskapsmessig merforbruk (underskudd), skal kommunedirektøren gjennomføre strykninger i et så stort omfang som nødvendig. Regnskapet skal ikke avlegges før alle strykingsmuligheter i henhold til lov og forskrift er gjennomført, slik at det regnskapsmessige merforbruket blir så lavt som mulig.

Dersom årets driftsregnskap viser et mindreforbruk (overskudd), skal eventuelt udekket merforbruk fra tidligere år dekkes inn, før årsregnskapet legges fram for bystyret.

Årsregnskapene skal føres i samsvar med god kommunal regnskapsskikk.

Årsregnskapet skal avlegges senest 22. februar.

Kontrollutvalget skal påse at kommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte.

4-2 Årsrapport

Kommunen skal utarbeide årsrapport for kommunens samlede virksomhet. Det skal også utarbeides en egen årsrapport for hvert kommunalt foretak, [jf. kommuneloven § 14-7](#).

Årsrapporten skal redegjøre for:

- a) forhold som er viktige for å bedømme den økonomiske utviklingen og stillingen, og om den økonomiske utviklingen og stillingen ivaretar den økonomiske handleevnen over tid
- b) vesentlige beløpsmessige avvik mellom årsbudsjettet og årsregnskapet, og vesentlige avvik fra bystyrets premisser for bruken av bevilgningene
- c) virksomhetens måloppnåelse og andre ikke-økonomiske forhold som er av vesentlig betydning for kommunen eller innbyggerne
- d) tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre en høy etisk standard
- e) den faktiske tilstanden når det gjelder kjønnslikestilling
- f) likestillingstiltak som er iverksatt, og tiltak som planlegges iverksatt for å fremme likestillings og diskrimineringslovens formål om likestilling uavhengig av kjønn, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk
- g) klima- og miljøindikatorer for å følge opp vedtatte mål og tiltak for omstilling til et bærekraftig lavutslippssamfunn

Årsberetningen er en del av årsrapporten og skal avgis senest 31. mars.

Kapittel 5 Budsjettering, avsetning til og bruk av fond

5-1 Disposisjonsfond

Kommunens bestemmelser om disposisjonsfond er lagt til reglementet for «Håndtering av overskudd og underskudd» og «Budsjettering og regnskapsføring av disposisjonsfond».

5-2 Bundne driftsfond/øremerkede midler

Øremerkede midler tilføres kommunen fra eksterne kilder (tilskudd, gaver o.l.) og kan ikke disponeres fritt. Ubrukte midler ved årsskiftet skal avsettes til bundne driftsfond.

Dette gjelder avsetning til følgende fond:

- Tilfluksromsfondet
- Fond vann, avløp, renovasjon, feier og øvrige selvkostområder.
- Uspesifiserte fond-øremerkede tilskudd (bl.a. statstilskudd) og gaver

Kommunedirektøren har fullmakt til å avsette til og bruke av bundne driftsfond, i tråd med formål og vilkår definert av ekstern kilde, herunder statlige øremerkede tilskudd til tiltak. Netto avsetninger til og bruk av bundne driftsfond skal fremgå av driftsbudsjettet.

Kapittel 6 Inntekter og gebyrer

6-1 Kommunale gebyrer

Med kommunal betalingstjeneste menes gebyr/pris/avgift/egenandel og lignende som kreves for en lovpålagt kommunal servicetjeneste. For flere lovpålagte tjenester er det hjemlet i særlov av bystyret selv må vedta gebyrregulativet.

Flere kommunale tjenester har selvkost som øvre grense for hva som lovlig kan kreves i gebyr. Andre kommunale tjenester er regulert av staten i form av vedtatte maksimal- eller minimumssatser, eller som påbudte satser.

Bystyret fastsetter selv nivået for lovpålagte tjenester, herunder:

- Avfallsgebyr tillatelser til utslipp (lov om vern mot forurensning og avfall)
- feiegebyr og avgift for tilsyn med fyringsanlegg (brann- og eksplosjonsvernloven)
- årsavgift for vann og kloakk og tilsynsgebyr små anlegg (lov om kommunale vass- og kloakkavgifter)
- behandlingsgebyrer (plan- og bygningsloven)
- avgifter ved kart- og delingsforretning (matrikkellova)
- seksjoneringsgebyr (seksjoneringsloven)
- avgifter ved bruk av gravkapell, kremasjon og feste av grav (gravferdsloven)
- foreldrebetaling for opphold i barnehage (barnehageloven)
- foreldrebetaling for skolefritidsordning (SFO) (opplæringslova)
- elevavgift med musikk- og kulturskolen (opplæringslova)
- purregebyr og straffegebyr for utlån av bøker (folkebibliotekloven)
- anløpsavgift for fartøy som anløper havn i kommunen (havneloven)
- behandlings- og forringelsesgebyrer for graving på kommunal vei (veglova)
- fellingsavgifter mm (viltloven)
- egenandel for behovsprøvde tjenester (helse- og omsorgstjenesteloven)
- bevillingsgebyrer for kommunal salgs- og skjenkebevilling (alkoholloven)
- utleie og bortfeste av kommunale eiendommer
- baneleie for idrettshaller og idrettsanlegg
- billettpriser i kommunale anlegg
- parkeringsavgifter

Endringer i nivået på kommunale tjenester skal vurderes i forbindelse med den årlige behandlingen av årsbudsjettet, og inngå i oversikt over generelle driftsinntekter i driftsbudsjettet.

Kommunedirektøren har fullmakt til å treffe enkeltvedtak i gebyrsaker, herunder vedtak om hvorvidt det på skjønnsmessig grunnlag kan kreves lavere gebyr i enkeltsaker. Forvaltningslovens regler gjelder i slike saker, herunder reglene om klage.

Kapittel 7 Internkontroll

7-1 Internkontroll – kommunedirektørens overordnede ansvar

Kommunen skal ha interkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Kommunedirektøren har det overordnede ansvaret for internkontroll med hele kommunen, jf. kommuneloven § 25-1. Kommunedirektøren overordnede internkontroll skal være gjennomgripende, og gå på tvers av alle områder.

Vedtatte reglementer og retningslinjer inngår i kommunedirektørens overordnede internkontroll.

7-2 Internkontroll – ledelse og styring

Internkontroll inngår som et viktig element i ledelse og styring, og skal sikre:

- målrettet og effektiv drift
- Pålitelig rapportering
- Overholdelse av lover, regler og politiske vedtak

Internkontrollen skal være risikobasert og målrettet. Videre skal internkontrollen være systematisk og tilpasset virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. ROS-analyser og tiltak skal dokumenteres.

Kommunedirektøren skal dokumentere roller, ansvar og hvordan arbeidet med internkontrollen er organisert i kommunens [internkontrollpolicy](#).

7-3 Internkontroll – ekstern og intern varsling

Kommunen ønsker at ansatte, innbyggere og andre melder fra om kritikkverdige forhold. Kommunens varslingskanal er tilgjengelig for innbyggerne på kommunens internettside, og for de ansatte på kommunens intranettside.

Kommunen har intern varslingsordning og –rutiner for kommunens ansatte som tilfredsstillende regelverk i Arbeidsmiljølovens bestemmelser.

Varslingsordningene inngår i kommunedirektørens overordnede internkontroll.

7-4 Internkontroll – rapportering

Kommunedirektøren skal rapportere til bystyret om internkontroll og om resultater fra statlige tilsyn minst én gang i året, jf. kommuneloven § 25-2.

Saksbehandler informerer det aktuelle utvalget om varslede tilsyn og resultatet av tilsynet. Informasjonen skal skje fortløpende.

Kapittel 8 Etikk og antikorrupsjon

8-1 Forebygging av korrupsjon og økonomiske misligheter

Holdninger og handlinger som innebærer maktmisbruk, vennetjenester, misligheter, kameraderi eller korrupsjon, er ødeleggende for kommunens omdømme og innbyggernes tillit. Kristiansand kommune har derfor nulltoleranse for korrupsjon og økonomiske misligheter.

Korrupsjon- og mislighetsforebyggende arbeid involverer både folkevalgte, ledere, medarbeidere og tillitsvalgte.

Arbeidet med å sikre høy etisk standard krever kontinuerlig oppmerksomhet. Korrupsjons- og mislighetsforebyggende arbeid må foregå både på tvers av og innen virksomheter og fagområder.

Kommunedirektøren skal utarbeide egne reglementer og rutiner som er egnet til å forhindre korrupsjon og økonomiske misligheter.

Reglementer og rutiner skal innrettes slik at det blir mulig å:

- forebygge korrupsjon og misligheter
- oppdage korrupsjon og misligheter
- håndtere (reagere og sanksjonere) ved korrupsjons- og mislighetstilfeller

Lov om offentlige anskaffelser med tilhørende forskrifter skal følges for alle innkjøp/anskaffelser.

Forvaltningslovens habilitetsbestemmelser og kommunens etiske retningslinjer for [folkevalgte](#) og [ansatte](#) skal følges.

Kapittel 9 Ikrafttreden

Reglementet trer i kraft straks det er vedtatt.

Reglementet kan endres av bystyret selv.

Definisjoner

Årsrapport: samsvarer i dette reglementet med kommuneloven og budsjett- og regnskapsforskriftens omtale av årsberetning.